

האשה נקנית פרק ראשון קידושין לד.

עין משפט נר מצוה

שפ א ב ג מ"י פ"ב
מהל' ע"ז הלכה ג
סמך לחין מ:
שפ א ד מ"י פ"א
מהל' עירובין
הלכה ח סמך עשין א
טו"ש ע"ז א"ח סימן שפו
סעיף ה:
שפ ו מ"י פ"ד מהל'
תפילין הלכה יג
סמך עשין כז טו"ש ע"ז א"ח
סימן לח סעיף ג:
שפ ז מ"י פ"ו מהל'
סוכה הלכה א סמך
עשין מג טו"ש ע"ז א"ח סימן
תרת סעי' א:
שפ ח מ"י שס הל' ה
סמך ע"ז טו"ש ע"ז
א"ח ס' תולט סעי' א:

תורה אור השלם

- למען ידברו ימיכם וימי
בניכם על האדמה אשר
עבדו לך לאבותיכם לחת
לקדם כימי השמים על
הארץ. דברים יא כא
- בסבת חשבו שבעת
גמול כל האורח
בשדאל ישוב בסבתו.
ויקרא כב כג

גליון הש"ס

תוס' ו"ח מעקה בבחי'ד
הלאו א"ר. עין חולין
קמא ע"א מ"ה ל"ז:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] תוס' ד"ה מעקה כי
כגון שנטלה ע"מ להחזירה
כ"י. ר"ל כשנטלה לפני
יאוש על מנת להחזירה
ואחר יאוש נמקד עליה שלא
להחזירה דהשתא ליכא לאו
ללא תוכל להפעל כדאיתא
בגל' מנאמא (דף כו:)
ואח"כ משום שגט שניס
עב"ל ה"טוב"א ציבור
כמות תוס' ועי' בעלמא
יוסף קרוב לזה:

תוס' ר"י חוקן

חוקן. א"ר דתני חוקן
מדבר פלוני אפילו הכי
חוקן למדין דאיכא טפי
דחייב הכי. ובפרק בכל
מעבדין [עירובין כו, א]
חוקן מן המים ומן המלח,
ומחייב ר' יוחנן וחו
ליכא והא איכא כמחין
ומטריהו.

מוסף תוספות

- והיה מצי למימר
טעמא גזירה שמא יקרב
טעותו בחוק שיש ויתפרנו
דהוי אלוכא דכ"ע אלא
לא חשש כיון דהלכתא
כר"ש. מוס' הרא"ש.
- ב. משמע מדורו כולוה
דאין מצות ציצית בלילה
ולכן נשים פטורות מן
הציצית. מוס' שנת כה:
ג. וצריך להחליט ציצית
לכל כסות יום אפילו
יתעשר בן בלילה וכסותו
לילה פטור איתעף ויתעף
בו ביום. מוס' הרא"ש.
- ד. דאמינא וראיתא אחר
פוט לבסות לילה משמע

דכסות לילה פטורה אפילו כשלוכשה ביום. שם. ה. ואין הזמן גורם לחייב האדם ביום יותר מבלילה. ס. א. ח. תוס' מין ליתא
מית גורם. ו. וליפנין שפיר מתפילין לפטור נשים אע"ג דהו ממש כעין תפילין. מוס' הרא"ש. ח. ונשים חייבות בכל לא
תעשה. יט"ז. ט. דאכי תבנה בית חדש קאי שלא יבנהו לזנות כן לשום דמים בביתו. מוס' הרא"ש. ועי' עמ"ל. י. ואית
כיון דמחייב בהשבה איכא לאו דלא תגזול אע"ג דלא איתא לילה באיסורא מידי דהוה אכוש שכר שכיר דבריש איהו
נשך וי"ל דלא שייך לא תגזול מאחר שנתאיתא. מוס' הרא"ש. כ. ובכי האי גזרתא דליכא לא תעשה ואיכא עשה איצטריך
לחייבו נשים בהו משום דהווי פטור עשה שלא הזמן גרמא. יט"ז. כ.

ותפילין וציצית. אע"ג דקיימא לן בהקומץ רצה (מנחות דף לו:)
לילה זמן תפילין והלכה ואין מורין כן מ"מ שפיר הוי
מזות עשה שהזמן גרמא שהרי אין נוהגין בשבחות וצ"ט כדדרשין
בפרק המזל תפילין (עירובין דף ק"ו). לפי שאין לריכין אות דשבת גופא
איכרי אות דכתיב כי אות היא וליצית

דחשבינן הכא מזות עשה שהזמן
גרמא אומר ר"י דהיינו כרבי שמעון
דבפרק התכלת (מנחות דף מג.) דסבר
לילה לאו זמן וליצית הוא ופוטרי נשים
כדאיתא התם וכן הלכה דהא דפיק
במה מדליקין (שבת דף כה: סה:) מפרש
טעמא דסדין פטורה מן הליצית גזירה
משום כסות לילה והיינו טעמא לרבי
שמעון דוקא^א ועוד קאמר בפ"ב
דברכות (דף י"ד: סה:) דבמעבדא אין
אומרים פרשת ליצית בלילה ומסיק
נמי א"ר אין מתחילין מדמתחילי
מעבדא וכוין למתחילין גמירין^ב
ותימא היכי חשיב ליצית מ"ע שהזמן
גרמא למ"ד (מנחות דף מה.) ליצית
חובת טליה היא כיון דכלי קופסא
חייבין בליצית והתם ליכא זמן גרמא
כלל דיצין ביום צין בלילה חייבין^ג
ואפילו למ"ד (סו: סה:) ליצית חובת גברא
הוא קשה דמנו דכסות לילה פטורה
כשהוא לובשה ציוד^ד היא כסות יום
חייבת כשלוש בלילה דהיי אומרינן
בירושלמי^ה כסות יום שלבשה בלילה
חייבת בליצית וא"כ היכי חשיב לה
זמן גרמא כיון שחייבת צין ביום וצין
בלילה^ו ואומר ר"י כיון שחייבין^ז מלי
במה שהזמן גרס לציצית ציוד יש לה
ליחשב זמן גרמא שזמן לציצית גורם
החייבין^ח מעקה אבידה ושי"לוח
החוקן. תימא לרבי בכל רבי כמי לאו
במעקה כמי (דברים כג) לא תשים
דמים בציצית אע"ג דמוקמינן ליה
(צ"ק דף טו:) למגדל כלב רע וסולם
רעוע דהיינו שימא צידים מ"מ אמי
נמי למעקה דהא דרשי בסיפרי^ט ועשית

זו מזות עשה לא תשים דמים זו מזות לא תעשה ובאצידה נמי כמי
(דברים כג) לא תוכל להפעל ובשלות הקן כמי (סו: סה:) לא תקח האס
על הבנים וא"כ א"ר יהי נשים פטורות אפילו אם זמן גרמא והא
הוא הכתוב אשה לאש לכל עונשין^א שבתורה^ב ואומר ר"י דבכליה
משכחת בזה עשה בלא לאו במעקה אין שייך לא תשים דמים אלא
בזונה בית מתחילה על מנת שלא לעשות מעקה^ג אבל אם היה דעתו
לעשות מעקה ולאחר שנצאו נמלק או שעשה ונפל אין שם אלא עשה
דועשית מעקה ואז נשים פטורות ובאצידה נמי משכחת לה עשה
בלא לאו אכונן שנטלה על מנת להחזירה וכגון שנטלה^ד אחר יאוש
דהשתא לית זה לאו דלא תוכל להפעל וגם ליכא לאו דלא תגזול
(נמי ו' ואח"כ נמלק שלא להחזירה דהשתא אינו עובר אלא משום השב
תשיב^ה ושלות הקן נמי כגון שלקח האס על מנת שלא לאחרי^ו נמלק
ולא שלחה דהשתא ליכא לאו כי אם עשה דשלח^ז משלח^ח וי"מ דמ"מ
איכא נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מזות עשה דאי הוה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלאוין דאיכא
למימר דאחי עשה ודחי ל"ת אבל כשהן חייבות בעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יבא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אך
הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה צי"ט (שבת דף כה:) משום דצי"ט עשה ולא תעשה ושריפה
קדשים אינה אלא עשה אשה שאינה חייבת בעשה צי"ט דהו זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שריפה צי"ט וכ"ת אין הכי נמי אמאי לא
לישתמיט תנא דלא אמר לך אלא מאי אית לך למימר דעשה שיש עמו לאו אף הלאו אלים ולא דחי ליה עשה אף הכא הלאו אלים^ט:
בבב מערבין. פ"י בקונטרס^א צין עירובי חלירות צין עירובי תחומין ולא נהירא דהא צעירובי חלירות צעין פת^ב לכן נראה בכל מערבין
עירובי תחומין דוקא^ג **גברא בעי** חיי נשי לא בעי חיי. אע"ג דהאי קרא דרשין צין^ד צין מדליקין (שבת דף נג:) גבי ציטול תורה
בעון ציטול תורה צנים קטנים מהם מ"מ לא הוי כי אם אכמתכא בעלמא דהא דכתיב^ה כי הוה חייב דמשמע אשה נמי חייבת בת"מ^ו מהאי
טעמא גברא בעי חיי י"ל דקרא לא קאי אתלמוד תורה אלא אקיום מזות כלומר המורה מלמדת לך מזות שהם חייך ועוד יש לומר דאין
ה"ע דהאי קרא קאי צין אתלמוד תורה דאמר התם וצין אמונה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום
סברא דגברי בעי חיי וכו' כיון דאשכחן מיעוטא בגייהו כדאמר לעיל^ז והודעתם לצנין ולא לצנותיך אבל מוזהר דליכא מיעוטא כלל אלא
משום דרואה להקיש מוזהר לתלמוד תורה רואה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברא דגברא בעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבו נשים במוזהר:

סד"א

וספילין. וקסבר לילה לאו זמן תפילין אי נמי שבת וי"ט לאו זמן
תפילין הילכך כיון דאיכא שעתא דלא מחייב בה זמן גרמא הוא:
אצידה. השבת אצידה: וכללא הוא. בתמימה וכי כלל קצוב הוא דכל
מזות עשה שהזמן גרמא נשים פטורות: והרי איתא מזה. ליל ראשון

שהוא חובה דכתיב (שמות יב) צערכ
תאכלו מזות^א וזמן גרס לה צי"ט בניסן
ונשים חייבות כדאמר בפסחים
(דף מג:) נשים חייבות באכילת מזה
דבר תורה שנאמר^ב לא תאכלו עליו
חמץ שבעת ימים תאכל עליו מזות כל
ששנו בכל תאכל חמץ ישנו ביום
אכול מזה ונשים איתנהו בכל תאכל
חמץ דמזות לא תעשה היא: וכן
שמתה. בגלל דכתיב (דברים טו)
ושמתה בחנק אתה ונכך וצחק^ג:
תלמוד סורה. דאמרן לעיל (דף כט:)
נשים פטורות וכן פדיון הבן כדלעיל
בפירקין (סו: סה:) **ופריה ורביה.** אומר
ציצית^ד (דף סה:) האיש מלווה על
פריה ורביה אבל לא האשה וליף לה
מן וכזושה^ה איש דרכו לכזוה ואין
דרכה של אשה לכזוה וכל דלא קרינן
ציה וכזושה לא קרינן ציה פרו ורבו:
אין למדין מן הכללות. כל היכא דתני
כלל כי האי גזווגא כל מזות עשה וכו'
וכל מזות לא תעשה הכל חייבין
בראייה^ו אין למדין מהם דאיכא בזה
דלאו דוקא ואפילו מקום שנאמר בו
חוק דאיכא למימר מדאפיק האי דאפיק
ש"מ דוקא הוא ולא שייך מדי אפ"ה
אין למדין: **בכל מערבין.** עירובי
חלירות: **ומשפסין.** שיטופי מצואות:
חוק מן המים ומן המלח. דמדי דזין
צעין וכו' האי לא זייני שבצמקס מונומיו
בזה אדם תשובה דירמו ושבתמו:
והאיכא כמיין ופטורין. מיני אוכלין
הם וקום להו לרצנן דלא זייני: **גמירי**
מתפילין. במה מזינו מתפילין שהיא
מזות עשה שהזמן גרמא ונשים
פטורות אף כל וכו'. ולקמן^ז פריך

אדילין מתפילין לפטור נילף ממנה והקהל לחיוב: **גמירי מתלמוד סורה.**
דאיתקוש לדדדי ונשנתם לבנין (דברים ו) וכתיב בתריה וקשרתם
לאות: **מה תלמוד סורה נשים פטורות.** דכתיב לבנין ולא לצנותיך אף
תפילין נשים פטורות: ונקיש פטילין למוזהר^א. לחייב הנשים למוזהר^ב כתיב
בתריה וכתבתם על מוזהר וימא מה מוזהר נשים חייבות כדלקמן אף
תפילין נשים חייבות. ומשנינן תפילין לת"מ איתקוש צין צפרשה
לראשונה דפרשיית לעיל צין צפרשה שניה והיו לטוטפות צין עיינים
וסמך ליה ולמדתם אותם את בניכם: **פטילין למוזהר לא איתקוש**
צנייה. שמתלמוד תורה מפסיק צנייה: **ונקיש מוזהר לתלמוד סורה.**
כדאיתקוש צפרשה שניה דסמך ליה וכתבתם וימא נשים פטורות:
לא ס"ד. לפטור נשים מדתלה מתן שכרה צריבוי ימים ונשי נמי
בעי חיי: **האורה הוליא אם הנשים.** צרייתא היא במשכנת סוכה:
איצטריך

איכא נפקותא כשיהיה לאשה לקיים מזות עשה דאי הוה אמינא דנשים פטורות מעשה דלאו הזמן גרמא כמו כן יהיו פטורות מן הלאוין דאיכא
למימר דאחי עשה ודחי ל"ת אבל כשהן חייבות בעשה דלאו הזמן גרמא אז לא יבא עשה אחר וידחנו דאין עשה דוחה לא תעשה ועשה אך
הקשה הר"ר יוסף מארץ ישראל על פירוש זה א"כ גבי אין מדליקין בשמן שריפה צי"ט (שבת דף כה:) משום דצי"ט עשה ולא תעשה ושריפה
קדשים אינה אלא עשה אשה שאינה חייבת בעשה צי"ט דהו זמן גרמא וכי תוכל להדליק בשמן שריפה צי"ט וכ"ת אין הכי נמי אמאי לא
לישתמיט תנא דלא אמר לך אלא מאי אית לך למימר דעשה שיש עמו לאו אף הלאו אלים ולא דחי ליה עשה אף הכא הלאו אלים^ט:
בבב מערבין. פ"י בקונטרס^א צין עירובי חלירות צין עירובי תחומין ולא נהירא דהא צעירובי חלירות צעין פת^ב לכן נראה בכל מערבין
עירובי תחומין דוקא^ג **גברא בעי** חיי נשי לא בעי חיי. אע"ג דהאי קרא דרשין צין^ד צין מדליקין (שבת דף נג:) גבי ציטול תורה
בעון ציטול תורה צנים קטנים מהם מ"מ לא הוי כי אם אכמתכא בעלמא דהא דכתיב^ה כי הוה חייב דמשמע אשה נמי חייבת בת"מ^ו מהאי
טעמא גברא בעי חיי י"ל דקרא לא קאי אתלמוד תורה אלא אקיום מזות כלומר המורה מלמדת לך מזות שהם חייך ועוד יש לומר דאין
ה"ע דהאי קרא קאי צין אתלמוד תורה דאמר התם וצין אמונה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום
סברא דגברי בעי חיי וכו' כיון דאשכחן מיעוטא בגייהו כדאמר לעיל^ז והודעתם לצנין ולא לצנותיך אבל מוזהר דליכא מיעוטא כלל אלא
משום דרואה להקיש מוזהר לתלמוד תורה רואה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברא דגברא בעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבו נשים במוזהר:

בכל מערבין. פ"י בקונטרס^א צין עירובי חלירות צין עירובי תחומין ולא נהירא דהא צעירובי חלירות צעין פת^ב לכן נראה בכל מערבין
עירובי תחומין דוקא^ג **גברא בעי** חיי נשי לא בעי חיי. אע"ג דהאי קרא דרשין צין^ד צין מדליקין (שבת דף נג:) גבי ציטול תורה
בעון ציטול תורה צנים קטנים מהם מ"מ לא הוי כי אם אכמתכא בעלמא דהא דכתיב^ה כי הוה חייב דמשמע אשה נמי חייבת בת"מ^ו מהאי
טעמא גברא בעי חיי י"ל דקרא לא קאי אתלמוד תורה אלא אקיום מזות כלומר המורה מלמדת לך מזות שהם חייך ועוד יש לומר דאין
ה"ע דהאי קרא קאי צין אתלמוד תורה דאמר התם וצין אמונה כדאמר הכא מיהו אין סברא לומר דנחייבו נשים בתלמוד תורה משום
סברא דגברי בעי חיי וכו' כיון דאשכחן מיעוטא בגייהו כדאמר לעיל^ז והודעתם לצנין ולא לצנותיך אבל מוזהר דליכא מיעוטא כלל אלא
משום דרואה להקיש מוזהר לתלמוד תורה רואה לפטור נשים יש סברא לומר דאחי סברא דגברא בעי חיי ומפקא מהיקישא ומחייבו נשים במוזהר:

מסורת הש"ס

- [בכתיב:] והקהל^א
- [עירובין כו, א] שם כ"ו:
- [סוכה כה. ח"כ פ' אמור
פרק ח מביא האורה לרבות
הנשים [ע"ש, ס] ג"ו
- שם: (ו) [פסחים קכ
ע"א, (ו) [דברים טו,
ג, (ח) [נדרש"י שניר"י
טוף ד"ה והקהל דכתיב
הקהל את העם האנשים
הנשים והטף לשמוע מן
המקל פרשת הקהל בסוכות
בשמיטה, (ט) [נדרש"י
א, כה, (י) [מגילה ב
ע"א, ועי' מדר"ם חוקן,
(ט) [נעמור כו, (ט) [נעליט
ע"ש, ע"ש, (ט) [שמות לא,
ג, (ט) [שם ד"ה גזירה,
(ס) [שם ד"ה ויחמרו,
(ז) [נדרש"י ה"ז (כא
ע"א, (ז) [נדרש"י: חולין,
(ז) [פרשת כי תלא סימן
רענן, (ק) [לקמן לה ע"א,
(ח) [נעליט יאוש ע"י צ"מ
כ: ויכ' מוס' שם ד"ה
אין עירובי וכו', (ט) [נאלי
לחייב, (עלמא דאיתקוש),
(ס) [חולין קמא ע"א,
(א) [נעירובין כ ע"ש ועי'
(ב) [נדרש"י, (ט) [נעירובין
ע"א ע"ש, (ז) [נדרש"י:
גברין, (ד) [נדרש"י, כ,]
(ה) [דף טו: ל וסמך
הש"ס ולמדתם את בניכם
ולא נעומים וכו' מוס'
בשנת לב: ד"ה מקראי
דכתיב ולמדתם אותם את
בניכם ולא את נעומים,

מוסף רש"י

הרי צמצא. לילה הראשונה
חובת עשה היא. צערכ
תאכלו מזות, ושאר כל
הימים אם רלה להשתק
בצער בלא לחס אין חובה
עליו לכלל (שודרין כו, א)
שמחה. ושמתה אתה
ויבין הרי נשים בנאמנע,
ומנה נמי חובה לנשים
במשכנת פסחים (מג)
מהיקישא דלא תאכל עליו
חמץ שבעת ימים תאכל
עליו מזות, כל שישנו בכל
תאכל חמץ ישנו בקיום אכול
מזה, ואין שכן בכל תאכל
חמץ, דכל שישנו לא תעשה
נשים מחליות כנשים,
דקושה נשים להפעל לכל
עונשים שבתורה (סו: סה:)
לעלות לרגל ולשמות בזה
עם בעלה דעל השמחה
נאמרו נשים דכתיב ושמתה
אתה ויבין [דברים יד]
(מגילה כו, א) הקהל. במעמד
שנת השמיטה בזה הסוכות
המקל עומד על צינה
וקורא לפניה מזות משנה
תורה כדאיתא בנעומים
(מג), וכתיב האנשים
והנשים והטף (שודרין סו: סה:)
והרי תלמוד תורה.
נשים פטורות, דכתיב
ולמדתם אותם את בניכם,
ולא נעומים (סו: סה:), פריה
ורביה דכתיב פרו ורבו
ומלאו את הארץ וכזושה
איש דרכו לכזוה ואין
דרכה לכזוה וכו'.

הבן. נל הבנים חובה
על האב ולא על האם,
שמענין לה דכתיב תפדה
קרי ביה מפרה, כל שחייב
ליפדות חייב לפדות את
עו ואשה אינה ככל פדיון
עבדו דכתיב כסור עניך
תפדה ולא נעומי, אינה
בגמול פדיון גנה
הבכור (אין למדין

מן הכללות. כל היכא דתני כלל לאו אמרינן דוקא הוא, דאיכא כלל דלא דק במילתא ואיכא מילי דליטנהו כשהוא כלל
(שודרין כו, א) ואפי' במקום שנאמר בו חוקן. מדבר פלוני דאיכא למימר מדאפיקי להאי ודאי דק ככלליה אפילו הכי לא
ליקנין מיהיה דלמלאה שיר ולא אפיק כל מאי דבעי. בכל מערבין. עירובי חלירות ותחומין, ומשתתפין. מבוי, חוקן
מן המים וביתא. דלאו מדי דמון. וטעמא דעירובי תשום דדעמו ודירמו נמקום מונומיו הוא וכוין ששנו כל בני התלך
כדי מונו ציית אחר, נעשה כחלי טול דרים במחוי ומלאו טול רשות אחת וכן צעירובי תחומין נעשה נמי ששנו שם ומאס
יו לו אפיקים אחת לכל רוח, ולכן דבר מונו צעין (סו: סה:). תפילין. נמי מזות עשה שהזמן גרמא דכתיב לילה וסבת מזה
ומן פטילין ניהו (ברכות כ), ונקיש מוזהר לתלמוד תורה. דכתיב ולמדתם אותם את בניכם וסמך ליה ומתבתם מזה
תלמוד תורה פטורות ואע"ג דאין הזמן גרמא רחמנא פטריהו דכתיב לא בניכם ולא נעומים אף מוזהר נשים פטורות (ברכות כ),
(כא) נשי לא בעי חיי. בתמימה (ברכות כ), האורה. בני ישראל ישנו בנסות, מיומן שנאורחים, להוליא את הנשים (סוכה כה:).